

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ *dvitīyaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ

śrīmatē rāmānujāya namaḥ

śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ dvitīyaḥ sargaḥ ॥

laṅkāpuryā varṇanam tatra pravēśaviṣayē hanumatō vicārō

laghurūpadharasya tasya puryāṃ pravēśastadānīm

candrōdayaśōbhāyā varṇanam

sa sāgaramanādhr̥ṣyamatikramya mahābalaḥ |

trikūṭasya taṭē laṅkāṃ sthitaḥ svasthō dadarśa ha || 5.2.1 ||

tataḥ pādapamuktēna puṣpavarṣēṇa vīryavān |

abhivr̥ṣṭastatastatra babhau puṣpamayō hariḥ || 5.2.2 ||

yōjanānāṃ śataṃ śrīmāṃstīrtvāpyuttamavikramaḥ |

aniḥśvasan kapistatra na glānimadhigacchati || 5.2.3 ||

śatānyahaṃ yōjanānāṃ kramēyaṃ subahūnyapi |

kiṃ punaḥ sāgarasyāntaṃ saṅkhyātaṃ śatayōjanam || 5.2.4 ||

sa tu vīryavatāṃ śrēṣṭhaḥ plavatāmapi cōttamaḥ |

jagāma vēgavān laṅkāṃ laṅghayitvā mahōdadhim || 5.2.5 ||

śādvalāni ca nīlāni gandhavanti vanāni ca |

madhumanti ca madhyēna jagāma nagavanti ca || 5.2.6 ||

śailāṃśca tarusañchannān vanarājīśca puṣpitāḥ |

abhicakrāma tējasvī hanūmān plavagarṣabhaḥ || 5.2.7 ||

sa tasminnacalē tiṣṭhan vanānyupavanāni ca |

sa nagāgrē sthitāṃ laṅkāṃ dadarśa pavanātmajaḥ || 5.2.8 ||

saralān karṇikārāṃśca kharjūrāṃśca supuṣpitān |
priyālān muculindāṃśca kuṭajān kētakānapi || 5.2.9 ||

priyaṅgūn gandhapūrṇāṃśca nīpān saptacchadāṃstathā |
asanān kōvidārāṃśca karavīrāṃśca puṣpitān || 5.2.10 ||

puṣpabhāranibaddhāṃśca tathā mukulitānapi |
pādapān vihagākīrṇān pavanādhūtamastakān || 5.2.11 ||

haṃsakāraṇḍavākīrṇā vāpīḥ padmōtpalāvṛtāḥ |
ākriḍān vividhān ramyān vividhāṃśca jalāśayān || 5.2.12 ||

santatān vividhairvṛkṣaiḥ sarvartuphalapuṣpitaiḥ |
udyānāni ca ramyāni dadarśa kapikuñjarah || 5.2.13 ||

samāsādyā ca lakṣmīvān laṅkāṃ rāvaṇapālītām |
parikhābhiḥ sapadmābhiḥ sōtpalābhiralāṅkṛtām || 5.2.14 ||

sītāpaharaṇāt tēna rāvaṇēna surakṣitām |
samantād vicaradbhiśca rākṣasairugradhanvibhiḥ || 5.2.15 ||

kāñcanēnāvṛtāṃ ramyāṃ prakārēṇa mahāpurīm |
grḥaiśca girisaṅkāśaiḥ śāradāmbudasannibhaiḥ || 5.2.16 ||

pāṇḍarābhiḥ pratōlībhīruccābhīrabhisamvṛtām |
atṭālakaśatākīrṇāṃ patākādhvajaśōbhitām || 5.2.17 ||

tōraṇaiḥ kāñcanairdivyairlatāpaṅktivirājitaiḥ |
dadarśa hanumān laṅkāṃ dēvō dēvapurīmiva || 5.2.18 ||

girimūrdhni sthitāṃ laṅkāṃ pāṇḍurairbhavanaiḥ śubhaiḥ |
dadarśa sa kapiḥ śrīmān purīmākāśagāmiva || 5.2.19 ||

pālitāṃ rākṣasēndrēṇa nirmītāṃ viśvakarmaṇā |
plavamānāmivākāśē dadarśa hanumān kapiḥ || 5.2.20 ||

vapraprākārajaghanāṃ vipulāmbuvanāambarām |
śataghñīsūlakēśāntāmaṭṭālakāvataṃsakām || 5.2.21 ||

manasēva kṛtāṃ laṅkāṃ nirmītāṃ viśvakarmaṇā |
dvāramuttaramāsādyā cintayāmāsa vānaraḥ || 5.2.22 ||

kailāsanilayaprakhyamālikhantamivāmbaram |
dhriyamāṇamivākāśā mucchritairbhavanōttamaiḥ || 5.2.23 ||

sampūrṇāṃ rākṣasairghōrairnāgairbhōgavatīmiva |
acintyāṃ sukṛtāṃ spaṣṭāṃ kubērādhyuṣītāṃ purā || 5.2.24 ||

daṃṣṭrābhirbahubhiḥ sūraiḥ śūlapaṭṭiśapāṇibhiḥ |
rakṣitāṃ rākṣasairghōrairguhāmāśīviṣairiva || 5.2.25 ||

tasyāśca mahatīm guptīm sāgaraṃ ca nirīkṣya saḥ |
rāvaṇaṃ ca ripuṃ ghōraṃ cintayāmāsa vānaraḥ || 5.2.26 ||

āgatyāpīha harayō bhaviṣyanti nirarthakāḥ |
nahi yuddhēna vai laṅkā śakyā jētum surairapi || 5.2.27 ||

imāṃ tvaviṣamāṃ laṅkāṃ durgāṃ rāvaṇapālitām |
prāpyāpi sumahābāhuḥ kiṃ kariṣyati rāghavaḥ || 5.2.28 ||

avakāśō na sām̐nastu rākṣasēṣvabhigamyatē |
na dānasya na bhēdasya naiva yuddhasya dṛśyatē || 5.2.29 ||

caturṇāmēva hi gativānarāṇāṃ tarasvinām |
vāliputrasya nīlasya mama rājñāśca dhīmataḥ || 5.2.30 ||

yāvajjānāmi vaidēhīm yadi jīvati vā na vā |
tatraiva cintayiṣyāmi dr̥ṣṭvā tāṃ janakātmajām || 5.2.31 ||

tataḥ sa cintayāmāsa muhūrtaṃ kapikuñjaraḥ |
girēḥ śṛṅgē sthitastasmin rāmasyābhyudayaṃ tataḥ || 5.2.32 ||

anēna rūpēṇa mayā na śakyā rakṣasām purī |
pravēṣṭuṃ rākṣasairguptā krūrairbalasamanvitaiḥ || 5.2.33 ||

mahaujasō mahāvīryā balavantaśca rākṣasāḥ |
vañcanīyā mayā sarvē jānakīm parimārgatā || 5.2.34 ||

lakṣyālakṣyēṇa rūpēṇa rātrau laṅkāpurī mayā |
prāptakālam pravēṣṭuṃ mē kṛtyaṃ sādhayituṃ mahat || 5.2.35 ||

tāṃ purīm tādr̥ṣīm dr̥ṣṭvā durādharṣām surāsuraiḥ |
hanūmāṃścintayāmāsa viniḥśvasya muhurmuhuḥ || 5.2.36 ||

kēnōpāyēna paśyēyaṃ maithilīm janakātmajām |
adr̥ṣṭō rākṣasēndrēṇa rāvaṇēna durātmanā || 5.2.37 ||

na vinaśyēt kathaṃ kāryaṃ rāmasya viditātmanaḥ |
ēkāmēkastu paśyēyaṃ rahitē janakātmajām || 5.2.38 ||

bhūtāścārthā vinaśyanti dēśakālavirōdhitāḥ |
viklavaṃ dūtamāsādya tamaḥ sūryōdayē yathā || 5.2.39 ||

arthānarthāntarē buddhirniścitāpi na śōbhatē |
ghātayantīha kāryāṇi dūtāḥ paṇḍitamāninaḥ || 5.2.40 ||

na vinaśyēt kathaṃ kāryaṃ vaiklavyaṃ na kathaṃ bhavēt |
laṅghanaṃ ca samudrasya kathaṃ nu na bhavēd vr̥thā || 5.2.41 ||

mayi dṛṣṭē tu rakṣōbhī rāmasya viditātmanaḥ |
bhavēd vyarthamidaṃ kāryaṃ rāvaṇānarthamicchataḥ || 5.2.42 ||

nahi śakyaṃ kvacit sthātumavijñātēna rākṣasaiḥ |
apī rākṣasarūpēṇa kimutānyēna kēnacit || 5.2.43 ||

vāyurapyatra nājñātaścarēditi matirmama |
nahyatrāviditaṃ kiñcid rakṣasāṃ bhīmakarmaṇām || 5.2.44 ||

ihāhaṃ yadi tiṣṭhāmi svēna rūpēṇa saṃvṛtaḥ |
vināśamupayāsyāmi bharturarthaśca hāsyati || 5.2.45 ||

tadahaṃ svēna rūpēṇa rajanyāṃ hrasvatāṃ gataḥ |
laṅkāmbhipatiśyāmi rāghavasyārthasiddhayē || 5.2.46 ||

rāvaṇasya purīṃ rātrau praviśya sudurāsadām |
praviśya bhavanaṃ sarvaṃ drakṣyāmi janakātmajāṃ || 5.2.47 ||

iti niścitya hanumān sūryasyāstamayaṃ kapiḥ |
ācakāṅkṣē tadā vīrō vaidēhyā darśanōtsukaḥ || 5.2.48 ||

sūryē cāstaṃ gatē rātrau dēhaṃ saṅkṣipyā mārutiḥ |
vṛṣadaṃśakamātrō'tha babhūvādbhutadarśanaḥ || 5.2.49 ||

pradōṣakālē hanumāṃstūrṇamutpatya vīryavān |
pravivēśa purīṃ ranyāṃ pravibhaktamahāpathām || 5.2.50 ||

prāsādamālāvitatāṃ stambhaiḥ kāñcanasannibhaiḥ |
śātakumbhanibhairjālairgandharvanagarōpamām || 5.2.51 ||

saptabhaumāṣṭabhaumaiśca sa dadarśa mahāpurīm |
talaiḥ sphaṭikasāṅkīrṇaiḥ kārtasvaravibhūṣitaiḥ || 5.2.52 ||

vaidūryamaṇicitraisca muktājālavibhūṣitaiḥ |
taistaiḥ śuśubhirē tāni bhavanānyatra rakṣasām || 5.2.53 ||

kāñcanāni vicitrāṇi tōraṇāni ca rakṣasām |
laṅkāṃudyōtayāmāsuḥ sarvataḥ samalaṅkṛtām || 5.2.54 ||

acintyāmadbhutākārāṃ dṛṣṭvā laṅkāṃ mahākapiḥ |
āsīd viṣaṇṇō hr̥ṣṭasca vaidēhyā darśanōtsukaḥ || 5.2.55 ||

sa pāṇḍurāviddhavimānamāliniṃ
mahārhajāmbūnadajālatōraṇām |
yaśasvinīṃ rāvaṇabāhupālitaṃ
kṣapācarairbhīmabalaiḥ supālitaṃ || 5.2.56 ||

candrō'pi sācivyamivāsya kurvaṃ -
stārāgaṇairmadhyagatō virājan |
jyōtsnāvitānēna vitatya lōkā -
nuttiṣṭhatē'nēkasahasraraśmiḥ || 5.2.57 ||

śaṅkhaḥprabhaṃ kṣīraṃṇālavarṇa -
mudgacchamānaṃ vyavabhāsamānam |
dadarśa candraṃ sa kapiḥpravīraḥ
pōplūyamānaṃ sarasīva haṃsam || 5.2.58 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē
dvitīyaḥ sargaḥ ||